

E. Ozorowski, *Dialogi o Bożym Miłosierdziu*, Białystok 2003

Relacja między osobami najczęściej ma charakter dialogu, co wynika z istoty bytów osobowych. Taki sam charakter przybiera kontakt człowieka z Bogiem, gdyż jest to typowa relacja międzyosobowa. Przedmiotem owego dialogu jest to wszystko, co stanowi i wyraża Boga i człowieka, oraz wszystkie uwarunkowania istnienia i działania Bożego i ludzkiego. Szczególnym przymiotem i formą działania Bożego *ad extra* jest Jego miłosierdzie. Ono więc stanowi charakterystyczną postać relacji – dialogu Boga z człowiekiem. Można więc powiedzieć, że miłosierdzie to najbliższa i najbardziej człowiekowi potrzebna forma kontaktu z Bogiem – Ojcem Miłosierdzia. Doświadczenie Bożego miłosierdzia w sposób szczególny „dotyka” człowieka w głębi jego jestestwa i pozostawia swoje skutki w danej osobie oraz w jej otoczeniu. Jest to tego rodzaju doświadczenie, że rodzi potrzebę coraz bardziej pogłębionego kontaktu z Bożym Miłosierdziem, gdyż tego domaga się ludzka natura i ziemska kondycja każdego z nas. Doświadczenie Bożego Miłosierdzia udziela się też innym i domaga się świadectwa na zewnątrz. W konsekwencji tworzy się dialog wewnętrzny dialog miłosierdzia między człowiekiem a Bogiem oraz między ludźmi „dotkniętymi” miłosierną miłością Boga.

Utrwaleniem tego rodzaju doświadczeń i opisami owego dialogu zajmowało się wiele osób. Treścią ich refleksji są doświadczenia własne lub przeżycia innych osób. W krąg „literatury miłosierdzia” znakomicie wpisuje się książka ks. bpa prof. Edwarda Ozorowskiego pt. „Dialogi o Bożym Miłosierdziu” [Białystok 2003]. Książka wydana została przez białostockie wydawnictwo *Wybór*, w serii *Biblioteka Miłosierdzia*. Zamieszczone w tytule słowo „dialogi” ukazuje historię powstania tej książki oraz formę wyrażania myśli. Szerzący się kult Bożego Miłosierdzia rodzi potrzebę pogłębienia wiedzy na ten temat, a tym samym chęć zbliżenia do Boga – Ojca Miłosierdzia. Powodowani tą potrzebą, wierni z parafii Chrystusa Króla w Los Angeles (USA) wraz ze swym proboszczem ks. A. Cacciapuoti zwrócili się do ks. bpa E. Ozorowskiego z Białegostoku z szeregiem pytań dotyczących Bożego Miłosierdzia i jego znaczenia w życiu chrześcijan. Ksiądz Biskup, jako profesor teologii

dogmatycznej, w sposób kompetentny odpowiada na te i inne pytania w formie pogłębionej i egzystencjalnie angażującej czytelnika do refleksji. W ten sposób powstała książka, w której odpowiedzi na swoje pytania w tym względzie może znaleźć wiele osób – czytelników omawianych *Dialogów*. Ta „odolna inicjatywa” wiernych wpłynęła na sposób przekazywanych w tej książce treści. Ma ona formę dialogu – rodzaju literackiego, znanego już w starożytności. Autor we *Wstępie* zaznacza, że za stawianym tu pytaniem „może znaleźć się każdy, kto przyjmie je za swoje. Proponowaną odpowiedź może uznać za wystarczającą i przejść od niej do doświadczenia lub starać się ją uzupełnić od siebie” (s. 13). Ta forma przekazu treści godna jest uwagi i podkreślenia, zwłaszcza współcześnie, kiedy wielu ludzi szuka „szybkich” i krótkich odpowiedzi, które mogą być to inspiracją do dalszych poszukiwań i refleksji. Wybierając tę formę ks. bp E. Ozorowski wykazuje dobre zrozumienie mentalności współczesnych ludzi oraz trafnie udziela odpowiedzi na ich oczekiwania. Jest to także zasadna forma refleksji ze względu na podejmowane tu treści – Miłosierdzie Boga. Wprowadzając w ich meritum Autor podkreśla: „Boże Miłosierdzie jest podobne do bezkresnego i niezgłębionego oceanu. Każdy, kto nań wyrusza na łodzi, winien mieć świadomość, że nigdy nie dotrze do brzegu, a kto spuszcza się w jego głębinę, nigdy dna nie osiągnie. Zdobywanie wiedzy o Bożym Miłosierdziu jest obcowaniem z miłosierdziem Boga w świecie” (tamże).

W układzie treści książka podzielona jest na trzy rozdziały: Bóg w swoim Miłosierdziu; kult Bożego Miłosierdzia i uczynki miłosierne. Stanowią one trzy odnośne grupy tematyczne, w których Autor rozważa: miłosierdzie Boże samo w sobie, kult Bożego Miłosierdzia oraz realizację miłosiernej postawy w życiu ludzkim. W pierwszym rozdziale znajdujemy odpowiedzi na następujące pytania: Skąd wiemy, że Bóg jest miłosierny?, Czy trzeba wierzyć w Boże Miłosierdzie?, Dlaczego niektórzy ludzie wzdrągają się przed wiarą w Boże Miłosierdzie?, Czym jest Boże Miłosierdzie?, Co nowego do tematu Miłosierdzia Bożego wniósł Nowy Testament?, Jak należy traktować objawienia prywatne s. Faustyny?, Czy miłosierdzie Boga nie znosi Jego sprawiedliwości?, Jeżeli Bóg jest miłosierny, to dlaczego istnieje piekło? Zestaw tych pytań i odpowiedzi na nie orientuje czytelnika w podstawowych prawdach i problemach dotyczących rozumienia prawdy wiary o Bożym Miłosierdziu, oraz przeżywania tej prawdy w duchu chrześcijańskiej wiary. Postawienie owych pytań i szukanie na nie odpowiedzi pozwala człowiekowi zbliżyć się do Boga jako Ojca Miłosierdzia zarówno przeżywaniu owej relacji tu w życiu ziemskim, jak i w odniesieniu do życia po śmierci. Dobrze się stało, że Autor nie unika tematów szczególnie trudnych, jak na przykład odrzucanie prawdy o miłosierdziu Boga, relacji między sprawiedliwością a miłosierdziem, czy

też wytłumaczenia możliwości istnienia piekła w kontekście Bożego miłosierdzia. Są to problemy bardzo „nośne” w sensie egzystencjalnym, których zrozumienie otwiera człowieka na Boga – Ojca Miłosierdzia. Charakterystyczne i godne uwagi jest też wyjaśnianie tego rodzaju prawd i problemów. Pisząc na przykład o możliwości istnienia w zestawieniu z prawdą o Miłosierdziu Boga bp E. Ozorowski wskazuje na wolną wolę człowieka, której złe wykorzystanie może spowodować znalezienie się poza szczęśliwością z Bogiem. „Stan piekła – czytamy – dla człowieka jest granicą jego samowoli. Człowiek w swej wolności może wznieść się do nieba, ale też stoczyć do piekła.[...] tak wielka jest wolność człowieka. Jest ona zarazem godnością i brzemieniem” (s. 38). Tego rodzaju argumentacja odwołuje się do ludzkiej odpowiedzialności, wskazując na właściwe źródło szczęśliwości wiecznej lub wiecznego potępienia. Jest to bardzo potrzebne współczesnemu człowiekowi eksponującemu własną wolność, a równocześnie jakże często źle jej używającemu. Można powiedzieć, że Autor omawianej książki posługuje się językiem i argumentacją współczesnego personalizmu.

W rozdziale poświęconym kultowi Bożego Miłosierdzia spotykamy odpowiedzi na pytania: Dlaczego mamy czcić Miłosierdzie Boże?; Co jest istotą kultu Miłosierdzia Bożego w Kościele?; Jakie obrzędy liturgiczne w sposób szczególny głoszą Miłosierdzie Boże?; Dlaczego Kościół ustanowił święto Miłosierdzia Bożego?; Co tłumaczy, iż świętem Bożego Miłosierdzia powinna być druga niedziela wielkanocna?; Z jakiego tytułu Kościół czci Maryję jako Matkę Miłosierdzia?; Jaką rolę w kulcie Miłosierdzia Bożego odgrywa obraz Jezusa Miłosiernego?; Czy s. Faustyna poleciła jeszcze inne formy nabożeństwa do Miłosierdzia Bożego? Odpowiedzi na tego rodzaju pytania są bardzo potrzebne i znaczące w kulcie Miłosierdzia Bożego. Jest to ważne zwłaszcza ze względu na poprawność tego kultu, jak też jego ciągły rozwój. Ks. bp E. Ozorowski wyjaśnia biblijne podstawy tegoż kultu, przytacza i komentuje odpowiednie dokumenty Kościoła w tym względzie, oraz tłumaczy jak należy rozumieć objawienia s. Faustyny, zestawiając je z tekstami ks. Michała Sopoćki, spowiednika s. Faustyny i szczególnego apostoła kultu Miłosierdzia Bożego. Taki układ treści gwarantuje czytelnikowi wiarygodność eklezyjalną i merytoryczną, dając tym samym podstawę do rozwoju i kultywowania poprawnych form tego kultu.

Rozdział trzeci poświęcony jest płaszczyźnie moralnej przeżywania Bożego Miłosierdzia. Autor omawianej książki koncentruje się na uczynkach miłosierdzia, stawiając w tym zakresie następujące pytania: Czy Bogu są potrzebne uczynki miłosierdzia?; Czy można odwzajemnić miłosierdziem miłosiernemu Bogu?; Jakimi powinny być uczynki miłosierne?; Czy czynienie miłosierdzia jest tylko indywidualną sprawą człowieka?; Jak Kościół w prze-

szłości czynił miłosierdzie?; Co dziś najbardziej zagraża ludziom?; Jak należy rozumieć słowa Chrystusa: „Odpuszczone są jej liczne grzechy, ponieważ bardzo umiłowała” (Łk 7, 47)?; W jaki sposób parafia może być wspólnotą miłosierdzia? Lektura odpowiedzi na te pytania pozwala czytelnikowi zrozumieć sens i wartość chrześcijańskiej aktywności, zwanej często działalnością charytatywną. Autor tych odpowiedzi podaje teologiczne podstawy owej działalności, prostuje nie zawsze poprawne rozumienie uczynków miłosierdzia, przestrzega przed fałszywą motywacją w tym względzie, oraz wskazuje na wspólnotowy charakter tychże uczynków. W konsekwencji, znajdujemy tu teologię chrześcijańskiego miłosierdzia „w pigułce”. Jest to bardzo potrzebne zwłaszcza tym, którzy tłumaczą się brakiem czasu na głębszą analizę tych zagadnień, jak też wszystkim „aktywistom” miłosierdzia, choćby w formie wolontariatu. Może trochę szkoda, że zbyt mało uwypuklona została postawa – cnota miłosierdzia, jako utrwalona forma aktywności chrześcijan w tym zakresie. Wprawdzie Autor podkreśla społeczne znaczenie uczynków miłosierdzia, zabrakło jednak – przynajmniej w moim odczuciu – wskazania istoty i potrzeby kształtowania postawy miłosierdzia.

Książkę zamyka *Posłowie* od Wydawcy, *Słowo* kard. J. Fr. Stafforda (w jęz. angielskim i hiszpańskim), tekst *Od Redakcji* oraz *Wstęp* (również w tych dwóch językach obcych). Owe teksty są dobrym uzupełnieniem zasadniczych rozważań. Podkreślają bowiem zainteresowanie przedstawionymi tu treściami oraz umożliwiają korzystanie z nich szerszemu gronu czytelników. Owe teksty sumujące przeprowadzone na kartach całej książki rozważania raz jeszcze ukazują jej charakter i rolę przewodnika po problematyce miłosierdzia. Renesans kultu Bożego miłosierdzia oraz zainteresowanie i zaangażowanie w świadczenie posługi miłosiernej domaga się takich sumarycznych ujęć tej problematyki. Dobrze się stało, że ks. bp E. Ozorowski znając dobrze genezę i uwarunkowania owego renesansu kultu Bożego Miłosierdzia w XX wieku podjął próbę przybliżenia go światu w postaci rozważań omawianej książki. Znając osobiście Sługę Bożego ks. Michała Sopoćko, spowiednika św. Faustyny, Autor *Dialogów o Bożym Miłosierdziu* prowadzi swoje refleksje w kontekście całego splotu zagadnień związanych z objawieniami Miłosierdnego Zbawiciela i rozwojem tego kultu. Czytelnikowi gwarantuje to wiarygodność historyczną i merytoryczną podejmowanych zagadnień. Znajdujemy tu wyjaśnienie trudnych ujęć i rozróżnień teologicznych dotyczących objawień i kultu Bożego Miłosierdzia, które Autor – jako profesor teologii dogmatycznej – kompetentnie wyjaśnia i koryguje. Te prawdy wiary i ich egzystencjalne odniesienie dobrze są wkomponowane w problemy współczesnego świata i człowieka, które Ksiądz Biskup – jako Pasterz Kościoła – dobrze zna i rozumie. W sumie omawiana książka stanowi kompendium wiedzy teo-

logicznej na temat Bożego Miłosierdzia oraz naśladowania Jego w życiu każdego człowieka. Na podkreślenie zasługuje także strona formalna *Dialogów o Bożym Miłosierdziu*. Do lektury tej książki zachęca „sympatyczna” – zewnętrzna i wewnętrzna – szata graficzna autorstwa D. Grozdewa. Trafne merytorycznie rysunki dobrze uzupełniają prowadzone przez Autora tekstu rozważania i opisy historycznych faktów. Cennym uzupełnieniem są też zamieszczone zdjęcia, dokumentujące analizy objawień Bożego Miłosierdzia.

Wyrażając uznanie Autorowi za pomysł napisania tej książki i jej merytoryczną zawartość, z radością można ją polecić wszystkim zainteresowanym podejmowanymi tam zagadnieniami. Należy żywić uzasadnioną nadzieję, że lektura tej książki przyczyni się do chwały Boga poprzez rozwój kultu Bożego Miłosierdzia, wzbogaci czytelnika głębią treści tam zawartych oraz przysporzy dobra w postaci zaktywizowania miłosierdzia we współczesnym świecie.

Ks. Józef Zabielski